

Májusi közgyűlésén 49 új levelező tagot választott az Akadémia. Tudományos tevékenységüket a tavaly decemberi számunkban megjelent tagajánlásokból már valamelyest megismerhették az érdeklődők, az ajánlások információi azonban főként a szakembereknek nyújtottak tájékoztatást. Most induló sorozatunkban szeretnénk minden olvasónknak képet adni munkájukról, személyükről, egyéniségükről; természetesen csak olyan mértékben, amennyire ezt a folyóirat terjedelmének szűkös lehetőségei megengedik. Hogy a kereteket ne feszítsük szét, megszólaltatásukra a rövid írásos interjú formát választottuk, és a következő három kérdésre kértünk választ:

1. Milyen körülmények játszottak szerepet pályaválasztásában, befolyásolták későbbi életútját?
2. Vannak-e munkájának kapcsolódásai messzebb álló tudományterületekkel?
3. Milyen tervei vannak saját tudományos munkássága tekintetében?

A beérkezett válaszokat e számunkkal kezdődően jelentetjük meg.

Dékány Imre

1946-ban született Szegeden. Egyetemi tanár, a Szegedi Tudományegyetem Kolloid-kémiai Tanszékének és az MTA-SZTE Nanostrukturált Diszperz Rendszerek Kutatócsoportjának vezetője.

1. 1965-ben érettségiztem Szegeden, a Radnóti Miklós Gimnázium reál tagozatán, ahol kiváló tanároktól tanultam a fizikát, a kémiát és a biológiát. Megalapozták azt a természettudományi tudásanyagot, amellyel az egyete-

men könnyedén hallgattuk Szabó Zoltán, Beck Mihály, Márta Ferenc és Csányi László előadásait. A vizsgák azért nehezek voltak, heti 40–45 óránk volt. A fizikai kémia és az analitika kiváló alapot adott ahhoz, hogy Szántó Ferencnél tovább tanuljam a kolloidkémiai. Megfogott ezen tudományterület sokoldalúsága és az alkalmazott kutatásokkal, ill. az iparral való szoros kapcsolata. Szántó professzornál már fiatal tanársegédként, 1972-től részt vehettem olyan kutatásokban, amelyek az ipar számára is készültek, és a tudományos cikkek írása mellett megtanultam a szabadalmak elkészítését is.

Fordulatot jelentett pályafutásomban Nagy Lajos György professzorral és Schay Géza akadémikussal való találkozásom. Gyakran megjelentem a BME Alkalmazott Kémiai, illetve később Fizikai Kémiai Tanszékén, ahol megismertem a szilárd-folyadék határfelületi adszorpció termodinamikáját és alkalmazását a kolloid diszperz rendszerekre. Ebből a munkakapcsolatból 15 éves kooperáció épült ki, és több mint 30, nemzetközi folyóiratban közölt publikáció készült.

Tanszékünk munkájában mindig jelentősek voltak a német társintézményekkel és a Német Kolloid társasággal való munkakapcsolatok. Ennek köszönhetően két alkalommal (1978, 1986) dolgozhattam ösztöndíjjal a müncheni egyetemen Armin Weiss professzornál, aki a társaság elnöke volt. A németországi munkakapcsolatok megnyitották az utat a nemzetközi kooperációhoz, így Angliában Bristolban, Hollandiában Wageningenben és később, 1990 után az USA-ban (Syracuse, illetve Potsdam, Clarkson Univ.) dolgozhattam, illetve küldtem rövidebb-hosszabb tanulmányútra munkatársaimat is.

2. A kolloidkémia tipikusan interdiszciplináris tudomány, ezért számos más tudományterülettel álltunk állandó kapcsolatban. Mivel legfontosabb vizsgálati anyagaink az agyagásványok voltak, kiváló munkakapcsolatunk volt az ásványkutatókkal, geológusokkal. Ezeket az anyagokat az ipar számos helyén felhasználták, ezért mintegy harmincéves szerződéses kapcsolatunk volt a MOL Rt. megfelelő korábbi üzemegységeivel Szegeden, Szolnokon és Nagykanizsán. Kapcsolatban álltunk a hazai festék- és lakkipar különböző üze-meivel is.

A rendszerváltás után megnyíltak a külföldi pályázati lehetőségek, és az agyagásványokat – mint természetes alapanyagokat – felhasználtuk az anyagtudomány területén. Nanoszerkezetű félvezető-agyag kompozitokat állítottunk elő, amelyek a mikroelektronikában, de a környezetvédelemben is kiválóan használhatók. Ebben a témában 1998-ban, Brüsszelben jelentős pályázatot nyertünk a NATO Science for Peace programjában. Munkatársaimmal a tanszéken a nanorészecskék előállítását nemesfémekkel is folytatjuk, mivel ezek a szabályozott méretű részecskék kitűnő katalizátorok, vagy hidrogéntárolásra alkalmas anyagok. Új kutatási területünk a félvezető tulajdonságú nanofilmek és félvezető-grafit nanokompozitok szintézise, amelyek új optikai és elektromos tulajdonságokkal rendelkező nanoszerkezetű anyagok előállítását teszik lehetővé. Ezen kutatómunka eredményeit ismerte el az MTA Kémiai Tudományok Osztálya, és 1998-ban engedélyt kaptunk a Nanostrukturált Diszperz Rendszerek akadémiai kutatócsoport megalapítására.

Oktatási munkánk miatt kapcsolódtunk a gyógyszerészképzéshez is. A kolloidkémia a gyógyszer-technológia egyik alapozó tárgya, mivel a különböző gyógyszerészeti emulziók mikroemulziók, amelyek a szabályozott hatóanyag-leadás miatt fontos készítmények lehetnek. A célzott hatóanyag-leadás fő komponensei a liposzómák, amelyek stabil kolloid diszperziók. Ezen gyógyszer-technológiai kutatásokban szintén örömmel veszünk részt, mivel ezek átmenetet jelentenek az élettudományok területére. A nanofilmek kutatása területén elért eredményeinket pedig az új bioszenzorok és implantátumok előállítására területén kívánjuk kamatoztatni.

3. Meggyőződésem, hogy a következő évtizedben a kolloid állapotú – főleg nanostrukturált – anyagok kutatása meghatározó lesz az anyagtudomány, a környezetvédelem és az élettudományok területén is.

Falus András

1947-ben, Budapesten született. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Genetikai, Sejt- és Immunbiológiai Intézetének tanárszékvezető egyetemi tanára.

1. Úgy emlékszem, az egész családom arra számított, hogy orvos leszek. Erre indított volna szívsebész nagybátyám, orvos-adminisztrátor édesanyám és kora gyermekkoruktól orvosnak készülő (azokká is vált) unokatestvéreim. Megerősítette ezen elvárást az a tény, hogy kora gyerekkoromban kedvenc mackómat addig injekcióztam mindenféle lötytyökkel, amíg szegény teljesen szét nem rohadt. Később valahogy semmilyen irányba nem kaptam megerősítést, sokáig fogalmam sem volt, hogy „mi leszek, ha nagy leszek”. Középiskolás korom közepe felé, úgy 16 évesen egyszerre, és tulajdonképpen váratlanul két meghatározó emberi élmény ért. Az egyik *Szentiványi Mátyás* személyében jelentkezett, aki élettanász-farmakológusként a szív működésére ható anyagokat vizsgálta a Fiumei úton lévő klinikán. Emlékszem a mai napig arra a döbbenetre, amivel először (sőt utána sokadszor is) a kanülön lógó és pulzáló kis hűscsomót (békaszív) bámultam. Érdekes módon kapcsolódott ez az érzés egy élménnyel, Bartók Csodálatos mandarinjával. Amikor évekkkel később megigézve hallgattam a zenét, és néztem ezt a többször megölt, majd újra és újra feltámadó alakot, hirtelen eszembe

jutott az a kis, rendületlenül, többszörös mérgezettségéből is újra indulni képes, kalimpáló szervecske. Szentiványi Matyiban a lelkesége, a kutató szenvedélyes öröme fogott meg. Tőle tanultam meg szeretni az „*in vivo*-életteni” történeteket, azt a folyamatot, amely egy molekulától az életműködésig vezet.

A másik élmény nem is egy emberhez, *Straub F. Brunóhoz*, hanem vele dolgozó lelkes, ifjú csapatához fűz, ahová a jelen sorokat kiadó lap főszerkesztője és a magyar molekuláris biológia egyik „alapító atyja” is tartozott. Ők akkor huszonéves fiatalok voltak, akik rajtunk, középiskolás diákokon akarták bemutatni, hogy az akkor 10 éve (Watson–Crick-modell) elindult molekuláris biológiai, genetikai világ érthető és logikus, de elsősorban szép. Náluk is a lelkeség, az intellektuális öröm kifejeződése volt imprintáló hatású számomra. Tudom azóta is, hogy büntény unalmas, motiválatlan, felkészületlen előadást tartani.

Középiskolai tanulmányi versenyen helyezett voltam az első tizben, tehát nem kellett felvételiznem. Családom némi megrökönyödésére, és Straub személyesen adott tanácsa alapján biológus lettem, ami meglepett nagybátyám szerint lepkegyűjtő és növénypréselő foglalatosságot jelent. Akkor ez ellen tiltakoztam, nem is lettem azzá. (Ma már nagyon sajnálom, hogy „zöld” vonzalmaimból csak a nagymarosi vízi erőmű elleni tiltakozásra futotta, és nem több a madarakra, lepkékre és virágokra).

Harmadjára, az immunológia. Az a mesterem, aki az elmúlt évtizedekben és ma is a magyar és a nemzetközi immunológia egyik meghatározó alakja, akkor (nem meglepően) egy fiatalember volt, aki egy egyetemi speckol keretében sokunkat egyszerűen elvarázsolt. A mágia neve immunológia volt, az immunválasz, ahol egy csapásra megtaláltam a molekulától az élő működésig terjedő szírványyszerű ívet, ezt az akciófilmeket megszegyenítően izgalmas történetet.

Ma már világosan tudom, hogy az ember élete tele van ajándékokkal, nekem ezek a lelkes, gyermekien örülő és az örömet megosztó emberek jelentették, és jelentik ma is a hívőjelet. Nagyon szeretnék ebből másoknak is átadni derűsen, élvezhető stílusban, és a tudomány csodáihoz méltó szerénységgel.

2. Jelenlegi érdeklődésem miatt nagyon vonz az informatika, ezen belül a bioinformatika. Hatalmas hiányosságaimat rendszeres tanulással szeretném pótolni e téren.

Másodjára egy nagyon erős vonzalom: az elmúlt években egyre határozottabban foglalkoztat a hittudomány, ha lehetőségem lesz rá, egyszer szeretnék világi teológiát tanulni.

3. Molekuláris sejtbiológus-immunológusként nagyon hat rám a *funkcionális genomika* világa, ez a ma még alig felfogható hatású, grandiózus kutatói gondolkodási mintázatváltás. Valahogy úgy tűnik, hogy a tudományos prekoncepciók eddigi (kétségtelenül kreatív) hősies korszaka után most egy még szárnyalóbb, izgalmasan sokrétűbb korszak következik, és egyszerre több ezer-tízezer gén „hangversenyét-összhangzatát” áll módunkban figyelni. Ennek során „unexpected” összefüggések ezrei fognak kiderülni és összeállni. Lélegzetelállító az *in silico* (számítógépes adatbankokban való) ku-

tatás lehetősége, a korszerű tudományos kutatók körének térben és időben való kiterjesztése. A funkcionális genomikán belül újabban, magam számára is meglepően, talán legjobban a *metabolomika* érdekel, a kis-molekulasúlyú (pl. aminosavak, nukleotidok, transzmitterek, reaktív gyökök) anyagok világa. Ezek jelentik azt a molekuláris közeget, a millieu-t, ahol a gének kifejeződnek, kódjuk alapján fehérjék termelődnek, ezek egymással kapcsolatokat képeznek és szabályozási körök alakulnak ki. Szilárd meggyőződés, hogy a metabolom szférája, amely ma metodikailag és kérdésfelvetésében körülbelül ott tart, mint a nukleinsav-kutatás az ötvenes-hatvanas évek fordulóján, óriási meglepetésekkel fog szolgálni. Évek óta foglalkozom a hisztaminnal, ezzel a rendkívül aktív, kis méretű dekarboxilált aminosavval, amelynek nemcsak az allergiában, de többek között a rákos burjánzásban, csontfejlődésben, embriológiában, endokrin regulációban és a neurobiológiában is szerepe van. Egy állatmodellben, amelyből genetikai manipulációval eltávolítottuk a hisztamint termelő enzimet, elképesztően „nem várt” tulajdonságok is megjelentek, illetve tűntek el. Ezek közül sokról kiderült, hogy valamilyen szinten már ismertek voltak, csak senki sem tulajdonított nekik jelentőséget. Ez filozófiai-megismerési szinten azt jelenti, hogy a szemünk előtt mutatkozó jelenségekre néha vakok/ignoránsak vagyunk, saját elképzeléseinkbe öltöztetjük a világot, még azt a mikrovilágot is, amit éppen vizsgálunk adatott.

Paládi-Kovács Attila

1940-ben, Ózdon született. Az MTA Néprajzi Kutatóintézetének igazgatója, az ELTE BTK Tárgyi Néprajzi Tanszékének egyetemi tanára.

1. Ózdon születtem és nevelkedtem 18 éves koromig. Egész rokonságunk, környezetünk fizikai munkából élt; többségük a vasgyárban dolgozott. Apám hengerész volt a Finomhengerműben, az ún. „abroncs soron”, onnan ment nyugdíjba. Családunk életrendje az ő három műszakos munkarendjéhez igazodott. Az 1950-es években az egykeresős munkáscsaládok nehezen tudtak megélni, fiaikat korán munkára fogták. A többség ipari tanulónak ment, szakmát tanult. Az ő sorsuk várt rám is. Osztályfőnököm többszöri látogatásának és rábeszélésének köszönhetem, hogy engem végül gimnáziumba írtak.

Az ózdi József Attila Gimnáziumban kiváló tanári kar működött akkori-ban. Nemcsak az órákon, de a szakkörökben, a színjátszó körben, a szertárakban, az iskolai könyvtárban, a kirándulásokon is foglalkoztak velünk, nyitogatták szemünket a világra. A humán tárgyakat nagyon szerettem, szinte tanulás nélkül ragadtak rám. Szerettem a biológiát, kedvvel tanultam a trigonometriát és az ábrázoló geometriát is. Végül mégis történelem-földrajz szakra jelentkeztem a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem-re, 1958-ban. Rövidesen a néprajzot is felvettem harmadik szaknak, s mire elvégeztem az egyetemet, az lett a fő szakom.

2. Gyermekségem óta meghitt barátság fűz a térképekhez, földrajz szakos diákként pedig megismerhettem a térképészet alapjait. Etnográfusként gyakran alkalmazom a természetföldrajz, a tájföldrajz, a történeti földrajz eredményeit, s számos munkámhoz csatolok saját szerkesztésű térképváslatot. Tisztelettel ápolom azt a hagyományt, amit a geográfus képzettségű *Jankó János, Bátky Zsigmond, Györffy István, Gunda Béla* képviselt a magyar néprajztudományban. Kedves munkám volt a Magyar Néprajzi Atlasz, melynek 126 térképlapját készítettem el. Földrajzi tanulmányaim során szerettem meg a földtörténet tárgyait. A paleontológiától már csak egy ugrásnyira van a fosszilis csontmaradványokkal is foglalkozó antropológia és oszteológia. Az embertan és a néprajz régebben nálunk is szorosabb kapcsolatot tartott fenn, mint manapság. *Jankó, Bartucz, Nemeskéri* munkái mellett főként *Malán Mihály*tól szereztem ez irányú ismereteimet. Malán professzor még domaházi terepmunkára is meghívott az egyik nyáron. Az IUAES (International Union of Anthropological and Ethnological Sciences) végrehajtó bizottságának tagjaként aztán 1988–1998 között a fizikai antropológia, a humán biológia sok külföldi kitűnőségével is megismerkedtem.

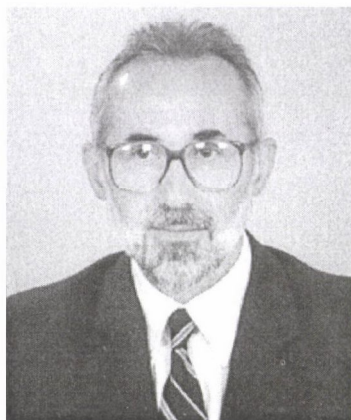
Etnohistóriai, etnokartográfiai érdeklődésem vezetett a történeti statisztikához és a történeti demográfiához. Igyekszem követni eredményeiket, forgatom kiadványaikat, szeretettel foglalkozom a 19. századi statisztikusok műveivel.

A régészettel és a nyelvtörténettel mindennapos kapcsolatban állok. Szerecsémre *Tálasi* professzor még 1973-ban bevasalta rajtam a magyar nyelvtörténet anyagát. Az agrártörténet, a technikatörténet s a történettudomány megannyi ága a néprajz határterülete, eredményeiket naprakészen kell ismernem. Sokat tanulok a magyar irodalomtörténettől is, de a posztmodern irodalmat és irodalomelméletet nehéz diónak találok.

3. Intézetünk és szakunk legnagyobb vállalkozása mostanában a *Magyar Néprajz* c. kézikönyv megírása. A nyolc kötetre tervezett műnek eddig hét kötete jelent meg. Szerzőként, szerkesztőként, az egész vállalkozás menedzsereként is szívemhez nőtt ez a munka. Legfőbb vágyam, hogy mielőbb elkészüljünk a sorozat még hiányzó egyetlen kötetével, s ne hagyjunk torzót magunk után. Közelesen szeretnék egy válogatást kiadni a magyar tájak, népcsoportok tárgykörébe vágó dolgozataimból is. Szintén közeli terv a régi magyar kerek járművek és fogatolásmódok történeti fejlődésmenetét bemutató hosszabb tanulmány megírása. A távolabbi terveimet most nem is sorolom, mert félek, hogy kevés lesz hozzájuk a papír és az idő.

Romsics Ignác

1951-ben született a Bács-Kiskun megyei Homokmégyen. Az ELTE BTK Újkori Magyar Történeti Tanszékének egyetemi tanára.

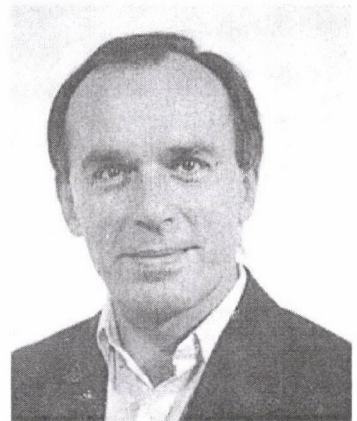
1. Az, hogy a magyar-történelem szak három „ága” közül nem a nyelvészetet és nem is az irodalmat, hanem a történelmet választottam, az a Szegedi Tanárképző Főiskola tanárain – mindenekelőtt Nagy Istvánon, a 19–20. századi magyar történelem oktatóján – múltott. A modern kor iránt viszont tőle függetlenül is érdeklődtem. A középkor vagy az antikvitás sohasem vonzott annyira, mint a jelennel szorosabb összefüggésben álló két-három évszázad története. Ez az érdeklődés eleinte főleg helytörténeti kutatások formájában nyilvánult meg. Első munkahelyem, a kecskeméti Bács-Kiskun megyei Levéltár is ezt várta tőlem. 1977-től, amikor a MTA Történettudományi Intézetébe kerültem, látóköröm több szempontból kitágult. A helytörténetet felváltotta Magyarország 1918 és 1945 közötti történetének a kutatása. 1981-ben Párizsban 2, 1984-ben Mainzban, illetve az NSZK-ban 6 hónapot töltöttem ösztöndíjjal. A levéltári kutatás mellett mindkét alkalommal sokat olvastam historiográfiai-metodológiai munkákat is. A modern történetírói irányzatok közül elsősorban a francia Annales-t találtam érdekesnek. Sokat tanultam a Történettudományi Intézetben zajló vitákból és kávé melletti beszélgetésekből is. Számomra termékeny műhelymunka volt, ami akkor ott folyt. 1986-tól 1991-ig az újonnan alakult Magyarországi Kutató Intézet igazgatóhelyettese voltam – Juhász Gyula akadémikus mellett. Ezekben az években kezdtem el foglalkozni a régió etnikai problémáival, és az ezeket is befolyásoló nagyhatalmi politikával. A kutatás mellett ekkor kerültem szorosabb kapcsolatba a kutatásszervezéssel, illetve a menedzseri feladatokkal. Ezekkel kapcsolatos emlékeim ambivalensek. 1991-ben teljesült régi vágyam: az ELTE Bölcsészkarára kerülhettem tanítani. Fő hivatásomnak azóta is ezt tekintem. 1993 és 1998 között 7 szemesztert tanítottam a bloomingtoni (USA) Indiana Egyetemen. Kutatási tematikámra nem, szemléletmódomra és világlátásomra azonban nagyon nagy hatással volt ez a három és fél év. Az, hogy munkámat ingadozó árfolyamon megvásárolható szolgáltatásnak tekintették, egyáltalán nem zavart, inkább inspirált. A tiszteletes, és minden formáság nélkül, szabadon használható könyvtár gazdagsága, és a diákok nyitottsága, közvetlensége nem kevésbé. Nem bánám, ha az ottani egyetemi életből egy s más átplántálódhatna a miénkbe.

2. Egyik legutóbbi munkámban – Magyarország története a XX. században – számos társtudomány – demográfia, szociológia, politológia, közgazdaság, irodalomtörténet stb. – eredményeit igyekeztem felhasználni. Ez azonban szintézis volt, nem alapkutatás. Szűkebb érdeklődési területem a hagyományos értelemben felfogott történetírás – a jövőben elsősorban a politikai gondolkodás története – terenumán belül mozog. Egyes rokondszáclplínákkal – társadalom- és jogfilozófia, irodalomtörténet – ez ugyan érintkezik, „messzebb álló tudományterületekkel” azonban nem.

3. Az elmúlt két-három évben megjelent munkáim valószínűleg szakaszhatárt jelentenek pályámon. Úgy érzem, mindannak a termését „betakarítottam”, amit az elmúlt negyedszázadban „vetettem”. Többéves olvasási-kutatási periódust tervezek a 19., sőt a 18. századba is visszahátrálva. Nemzet, nemzetiség és állam egymáshoz való viszonyának tematizálása érdekel a magyar politikai gondolkodásban. Vagyis az, hogyan és mennyire készültünk Trianonra. Majd pedig az, hogy hogyan dolgoztuk, vagy inkább próbáltuk-próbáljuk feldolgozni ezt a traumát. Egy 200–250 éves probléma történetét szeretném tehát megérteni, majd miután megértettem, megírni. Az előttem járó korosztályok képviselői közül többen vállalkoztak már ilyen, illetve ehhez hasonló feladatra. A kihívás tehát nagy, és a mérce magas. Minden tölem telhető el a fogok követni, hogy vállalkozásom eredményes legyen.

Rónyai Lajos

1955-ben született Szekszárdon. A BME Számítástudományi és Információelméleti Tanszékének egyetemi tanára, az MTA SZTAKI osztályvezetője.

1. Gimnazista koromban a Középiskolai Matematikai Lapokkal való találkozás bizonyult döntőnek pályaválasztásomban. A sűrűre borított Lapok gondolkodtató feladatai, a közölt megoldások tiszta, gyakran csillogó gondolatai meghatározó élményt jelentettek. Az egyetemen (ELTE TTK matematikus szak) olyan tudós- és tanáregyéniségektől tanulhattam, mint Babai László, Császár Ákos, Fried Ervin, Laczkovich Miklós és Turán Pál. Bíró Ba-

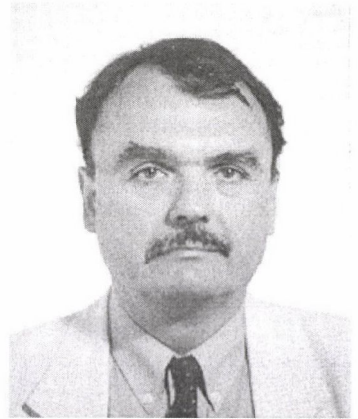
lázs és Kiss Emil diáktársaimmal való eszmecsere, és Fried Ervin előadásai nyomán szerettem meg az algebrát, azon területek egyikét, amelyen később kutatóként is dolgoztam. A diploma megszerzése (1979) után az MTA SZTAKI-ba kerültem, és azóta is itt dolgozom. Az intézetet akkor – talán elsősorban Vámos Tibor habitusának és vezetői stílusának köszönhetően – sajátos, a fiatalokat könnyen befogadó, alkotó légkör jellemezte. Különösen igaz volt ez a Demetrovics János és Knuth Előd nevével fémjelzett, adatbázisokkal foglalkozó műhelyre, ahol az első lépéseket tettem meg a kutatói pályán. A nyolcvanas évek elején Babai László, Lovász László és Simonovits Miklós SZTAKI-beli előadásain ismerkedtem meg az algoritmusok világával, ami – az algebra mellett – azóta is a legkedvesebb szakmai terület számomra. Az első algoritmikus kutatási témát Babai Lászlótól kaptam, akit ettől fogva a mesteremnek tekintek, és aki immár barátként és munkatársként is meghatározó egyéniség az életemben. Neki köszönhetem az első hosszabb tengerentúli szakmai utamat is (Dept. of Computer and Information Science, University of Oregon, 1984–85). Az oregoni esztendő formáló élményei között említhetem egyrészt, hogy akkor láttam először az itthonitól gyökeresen eltérően működő emberi közösséget, amelyben a politikai rendszertől az étkezési szokásokig minden más volt, mint amit addig tapasztaltam. Másrészt ott ismerkedtem meg alaposabban a számításméletek és az informatika oktatásával. Ezek a tapasztalatok itthon igen hasznosnak bizonyultak, amikor a 90-es évek elején bekapcsolódtam a BME Villamosmérnöki Karán az informatikusokképzésbe, ahol algoritmusokkal és adatbázisokkal foglalkozó főkollégiumi tárgyakat tanítottam. 1995-től a SZTAKI Informatika Laboratóriumának vezetője vagyok, és ebben a szerepben kutatásszervezéssel is foglalkozom.

2. A számítógépes módszerek meghatározó szerepet játszanak más tudományokban, amelyek felhasználják a számítástudomány eredményeit. Így – elsősorban érdeklődő diákjaim hatására – foglalkoztam genetikai kódsorozat elemző módszerekkel és a többtestprobléma szimulációjára szolgáló gyors algoritmusokkal.

3. Alapvetően az eddig megkezdett úton szeretnék haladni. Továbbra is érdekesnek és fontosnak tartom az algebrai módszerek kombinatorikai és számítástudományi alkalmazásainak kutatását. Szeretnék figyelmet fordítani az algoritmusok gyakorlati megvalósításának kérdéseire is.

Török Ádám

1952-ben, Budapesten született. Jelenleg az IMC Graduate School of Business (Budapest) dékánja.

1. Családom felmenő ágának nagy része bölcsező (dédapám *Erdélyi János*, a 19. század nagyhatású filozófusa és irodalomkritikusa, nagynéném *Erdélyi Zsuzsanna*, Kossuth-díjas folklorista, édesanyám *T. Erdélyi Ilona*, az irodalomtudomány doktora, édesapám *Török Tamás* író, a Magyar Rádió Jászai-díjas rendezője). Szüleink azonban lebeszéltek bennünket a hagyomány folytatásáról, és öcsémmel együtt mindketten közgazdászok lettünk. Igaz, nagy vargabetűk után. Én eredetileg magyar-francia szakra készültem, aztán matematikusnak, de egy bürokratikus malőr következtében végül a Műegyetemre jelentkeztem. Az Építőmérnöki Karon azonban csak néhány hónapig maradtam meg, mert engem elsősorban a matematika érdekelt, rajzból viszont katasztrofális teljesítményt nyújtottam. Utána egy darabig dolgoztam, például az Akadémiai Kiadónál segédszerkesztőként, és ott nagyon sok tudományos folyóiratot olvashattam. Következő egyetemi felvételem a közgazdaságtudományi egyetemen volt. Ott eredetileg az akkori tervmatematikus (valójában gazdaságmatematikus) szakra készültem, de a közös első évfolyamon beleszerettem az egyetem nyelvi képzésébe, és így a külkereskedelmi szakon kötöttem ki. A nemzetközi gazdaságtan és a kutatások iránti együttes érdeklődésem pedig diplomázás után az MTA Világgazdasági Kutató Intézetébe irányított.

Az intézet a hetvenes években a magyar szellemi élet szigete volt. *Bognár József* vezetése alatt aránylag szabad kapcsolatokat tarthattunk a Nyugattal, és nagyon nagy választékban olvashattunk külföldi szakirodalmat. Az intézetben pontosan tíz éven át dolgoztam. Közben szerény, de nagyon hasznos ösztöndíjjal egy éven át európai integrációs szakra jártam a franciaországi Nancy egyetemén. A nyolcvanas évek második felében a Tervgazdasági Intézetbe kerültem a külkereskedelmi liberalizációt előkészítő szakmai csapat tagjaként. A rendszerváltozás első évében, 1989–1990-ben egy éven át Fulbright-ösztöndíjas vendégtanár voltam Amerikában, és éppen az Antall-kormány megalakulása utáni napokban érkeztem vissza. Így kimaradtam ugyan sok politikai élményből, viszont érdekes helyről jött emberként számos hasznos kapcsolatot szerezhettem.

Hazaérkezésem újabb fordulat volt. Telefonált budapesti főnököm, *Botos Balázs*, az MTA Ipar- és Vállalatgazdaság-kutató Intézetének igazgatója.

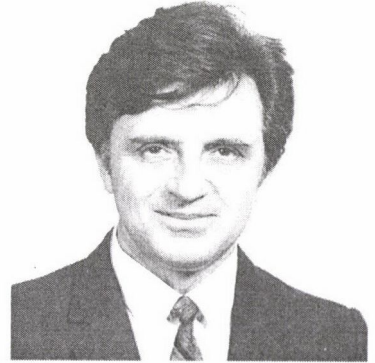
Közölte, hogy kinevezték államtitkárnak az új kormányba, és kért, hogy hazaérve azonnal vegyem át az intézet vezetését. Így újból a mélyvízbe kellett ugranom. Az Intézetben végül csaknem kilenc, nagyon szép évet töltöttem. Bekapcsolódtam az egyetemi oktatásba is, előbb Pécssett, majd a CEU-n, aztán Veszprémben, végül – kései és váratlan visszatérőként – a Műegyetemen. Az IVKI konszolidációs megszüntetése („beolvasztása”) után a társaság nagy része szétszóródott, én az OMFÉ élén állami tisztviselő lettem. A K+F- és a technológiapolitikáról nagyon sokat tanultam. Most megint tanulok és tanítok, egy amerikai MBA-programot oktató üzleti iskola („Business School”) dékánjaként.

2. Magam is határterületet művelek a közgazdaság és a Magyarországon végre önállóvá vált üzleti tudományok között. Megválasztásomat az üzleti tudományok fontos emancipációs fejleményének is tekintem. Az egyéb tudományok közül kifejezett hobbim a nyelvtanulás (öt felsőfokú nyelvvizsgám van). A társtudományok közül a történelem és a matematika nemcsak hobbiaként foglalkoztat, bár az utóbbiban nem a mai „főáram”, hanem a játékelmélet és a rá épülő stratégiai-döntési tudományterület érdekel elsősorban. Saját kutatásaim azonban inkább a tény- és adatanyag feltárása és elemzése, mint a módszertan korszerűsítése szempontjából tehettek hozzá valamit az átalakulás vállalat-gazdaságtanához.

3. Most három kutatást irányítok. A PHARE ACE programban befejezéshez közeledik a kelet-európai fúziókontroll-szabályozás és -gyakorlat összehasonlító elemzése, 7 ország kutatóinak részvételével. Egyelőre egyedül dolgozom egy elméleti témán, a piac és a verseny amerikai, európai és távolkeleti felfogásainak komparatív elemzésén. A Széchenyi-terv NKF programjának finanszírozásában pedig most indult – zömmel a volt IVKI munkatársainak részvételével – a K+F versenyképesség tényezőinek, mérési módszereinek és nemzetközi irányzatainak kutatási projektje. Hosszabb távon majd kissé el szeretnék kanyarodni a gazdaságtörténet felé. Sok időre lesz azonban szükségem ahhoz, hogy egyszer majd megírhassam a 20. századi magyar vállalat- és iparfejlődés elemző történetét.

Varga János

Győrött született 1941-ben. A Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kara Mikrobiológiai és Járványtani Tanszékének egyetemi tanára.

1. A kezdetektől fogva, már középiskolás korban szerettem olvasni, új dolgokat megismerni. Különösen érdekelt a fizika (csillagászat, elektromosság), a földrajz (diákkoromban rengeteg térképet rajzoltam, különösen érdekelt az óceánok, a tavak, folyók – persze kitűnő földrajztanárunk is volt) és a biológia (növénytan, állattan, antropológia, általános biológia). Középiskolai tanárain fizikusnak vagy geológusnak szántak, én azonban inkább a biológiát, az Állatorvos-tudományi Egyetemet választottam. A mikrobiológiával már harmadéves koromban kapcsolatba kerültem, 1962-től már a Járványtani Tanszéken dolgoztam diákkörös hallgatóként, bakteriológiai témakörben. Így magától értetődő volt, hogy a diploma megszerzése után is ezt a területet válasszam, de hozzájárult ehhez persze akkori tanárain ösztönzése is. A többi pedig már jött magától. Érdekelt a mikrobiológia, újabb és újabb baktériumfajok, csoportok megismerése, biokémiai, szerológiai, kórtani sajátosságok vizsgálata, az általuk okozott betegségek körjelzése, gyógyításuknak a kérdései, a megelőzés lehetőségei, oltóanyagok (vakcinák) előállítás, gyakorlati használata. A kutatómunka során kapcsolatba kerültem más országok kutatóintézeteivel, egyetemeivel, ami több közös munkát, kongresszusokon való részvételt, tanulmányutakat eredményezett. A baktériumok okozta betegségek mellett foglalkoztam néhány vírus okozta fertőző betegséggel is, elsősorban a gyakorlati védekezés szempontjából (oltóanyagok hatékonyságának a vizsgálata, a fertőzöttségtől való mentesítés lehetőségei stb.).

2. A fertőző betegségek oktatása, kutatása és a gyakorlati diagnosztika eleve magában foglalja a más tudományterületekkel való kapcsolódást. Magyarországon a fertőző betegségek oktatása a hagyományoknak megfelelően kiterjed az egyes betegségek egészére, de ezen kívül magában foglalja az állategészségügyi igazgatási és igazságügyi vonatkozásokat, az élelmiszer-higiéniai vonatkozásokat és a közegészségügyi szempontokat is. A legjelentősebb fertőző betegségek ugyanis bejelentési kötelezettség alá tartoznak, az igazgatási intézkedések (a betegségek terjedésének korlátozása, illetve megelőző felszámolása) alapja pedig a járványtan. Az igazságügyi vonatkozások (szavatossági, illetve kártérítési felelősség stb.) az állatok adása-vétele kapcsán merülnek fel. Magától értetődő a kapcsolódás az élelmiszerhigiénéjével

és közegészségüggyel is, minthogy számos olyan fertőző betegség van, amely az állatokról közvetlenül, vagy állati eredetű élelmiszerek (hús, tej stb.) által közvetítetten az állatokról az emberre is átragad (zoonózisok). A fertőző betegségek, mint tudományág, illetve tantárgy a fentiek miatt számos ponton kapcsolódik más tudományágakhoz.

3. Idóm nagy részét – különösen amióta az utóbbi tíz évben az egyetemi oktatói létszám a felére csökkent, az oktatandó diákok létszáma pedig jelentősen nőtt, emellett az egyetem működési költségeinek is több mint a felét az oktatóknak kell megkeresniük stb. – az oktatás, vizsgáztatás és más egyetemi kötelezettségek töltik ki. Elsődleges feladatomban az oktatás, de folytatom a kutatómunkát, különféle baktériumok és vírusok okozta fertőző betegségek területén (a Campylobacterok okozta betegségek háziállatokban és az emberben, Rhodococcus equi okozta fertőzések csikókban, a megelőzés lehetőségei, vakcinák előállításának és gyakorlati használata, lóinfluenza és herpeszvírus vakcinák hatékonyságának vizsgálata, oltóanyagok kifejlesztése, egyes, vírus okozta fertőző betegségektől, pl. Aujeszky-féle betegségtől, IBR-től, BVD-től való mentesítés lehetőségei stb.). Igen sok időt igényel a szakmai társaságokban, tudományos bizottságokban végzett munka is (mentesítési programok összeállítása, az állategészségügy területén az EU-val történő jogharmonizáció stb.).